

Suomen Tennisliiton toimintaohjeet sukupuolivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden osallistumisesta tennikseen

1. Turvallinen ja inklusiivinen tennis

Tennis on urheilulaji, jota jokainen voi harrastaa. Suomen Tennisliitto on sitoutunut varmistamaan, että jokainen, riippumatta hänen sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään ja sukupuolen ilmaisustaan tuntee itsensä tervetulleeksi osallistumaan Suomen Tennisliiton alaiseen toimintaan täysipainoisesti ja turvallisesti.

Eri taustoista tulevilla henkilöillä voi olla erilaisia tarpeita ja odotuksia. He voivat myös kokea erilaisia esteitä harrastaessaan tennistä. Henkilön ikä, terveydentila, vammaisuus, avioliitto tai parisuhde, raskaus tai vanhemmuus, alkuperä, uskonto, vakaumus, sukupuoli, sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu, seksuaalinen suuntautuminen, sosioekonominen tai muu henkilön ominaisuus tai tausta ei saa muodostaa estettä tenniksen pelaamiselle. Kaikille avoimet tapahtumapaikat ja valmentajien ennakoivat toimet mahdollistavat tenniksen saavutettavuuden ja myönteisen kokemuksen jokaiselle – sukupuolivähemmistöön kuuluvat henkilöt eivät ole poikkeus tässä.

Suomen Tennisliitto on laatinut nämä käytänteet ja ohjeet ilmaistaakseen kantansa ja tukensa sukupuolivähemmistöön kuuluvien pelaajien osallistumiselle tennikseen. Ohjeissa kuvaillaan miten Tennisliitto edistää sukupuolivähemmistöön kuuluvien henkilöiden tunnustamista ja varmistaa täysipainoisen ja turvallisen osallistumisen tennikseen.

2. Lainsäädäntöä

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettu laki (609/1986) eli tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Myös sukupuoleen perustuva häirintä on tasa-arvolaissa tarkoitettua syrjintää. Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä.

Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Sukupuoli-identiteetti on aina yksilöllinen, eikä se välttämättä ole sama kuin henkilölle syntymässä määriteltä sukupuoli. Sukupuolen ilmaisu puolestaan on sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla.

Se mitä tasa-arvolaissa säädetään sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvasta syrjinnästä, soveltuu vastaavasti syrjintään, joka perustuu siihen, että henkilön fyysiset sukupuolta määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti naisen tai miehen.

Sukupuolen vahvistamisesta annetussa laissa (295/2023) eli translaissa sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen on eriytetty lääketieteellisistä tutkimuksista ja hoidoista. Lailla vahvistetaan henkilön itsemääräämisoikeuden toteutumista, henkilökohtaista koskemattomuutta, syrjimättömyyttä ja oikeutta yksityiselämään. Lääketieteellinen selvitys tai diagnoosi ja lisääntymiskyvyttömyys eivät ole enää edellytyksenä sukupuolen oikeudelliselle vahvistamiselle. Henkilö voidaan vahvistaa kuuluvaksi toiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietojärjestelmään merkitty, jos hän esittää selvityksen siitä, että hän pysyvästi kokee kuuluvansa vahvistettavaan sukupuoleen. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilö on täysi-ikäinen ja Suomen kansalainen tai hänellä on asuinpaikka Suomessa.

Hakemus sukupuolen vahvistamisesta perustuu henkilön omaan selvitykseen sukupuolen kokemuksestaan. Henkilön on tehtävä kirjallinen hakemus Digi- ja väestötietovirastolle, joka informoi hakijaa hakemuksen käsittelystä ja sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksista. Hakijan on tiedot saatuaan vahvistettava hakemus, kuitenkin aikaisintaan 30 päivän kuluttua siitä, kun hakemus on tullut vireille.

Liikuntalain (390/2015) tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat muun muassa yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo. Urheilun lajiliitoille tai järjestöille myönnettävän valtionavustuksen määrää harkittaessa opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa huomioon liiton tai järjestön toiminnan laadun ja laajuuden, yhteiskunnallisen vaikuttavuuden sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämisen.

Kansallinen lainsäädäntö ei ota kantaa osallistumisoikeuden määrittelyyn urheilussa. On urheilutoimijoiden asia, esimerkiksi kansainvälisten lajiliittojen sääntöjen kautta, määritellä mitä sukupuolisarjoja lajissa on ja miten osallistumisoikeus sarjoihin määritellään. Eri sarjoihin osallistumisen ei tarvitse aina olla sidottu henkilön juridiseen sukupuoleen. Lajiliitot kuitenkin muodostavat asiasta omat linjauksensa eri sukupuolta olevien tai sukupuolivähemmistöön kuuluvien henkilöiden osallistumisesta.

3. Osallistumisoikeus kilpailutoimintaan - transpelaajat – miehet ja naiset

Suomen Tennisliitto määrittelee pelaajien osallistumisoikeuden kansallisiin tenniskilpailuihin. Kansainvälisten kilpailujen osallistumisoikeuden määrittelee kansainvälinen tennisliitto (ITF).

Suomen Tennisliitto hyväksyy miesten, naisten ja avoimet luokat.

Miesten luokiksi nimettyihin luokkiin voi lähtökohtaisesti osallistua jokainen sukupuolesta riippumatta. Poikkeuksena tästä ovat huippukilpailusarjat Finnish Tour, Finnish Junior Tennis Tour ja JGP sekä sarjatennis. Tarkka osallistumisoikeuden määrittely löytyy kilpailumääräyksistä (<https://www.tennis.fi/kilpailut/kilpailumaaraykset/>)

Huomioimalla sekä inklusiivisuuden että oikeudenmukaisuuden tavoitteet, jakaa Suomen Tennisliitto osallistumisoikeuden määrittelyn aikuisten osalta (18 vuotta täyttäneet) kahteen osaan – huipputennikseen sekä harraste- ja kilpatennikseen. Lapsille ja nuorille (alle 18-vuotiaat) on oma osallistumisoikeuden määrittely kansallisiin kilpailuihin.

3.1. Huipputennis

Huipputenniksessä (= Tennisliiga, Tennisliiga Cup, 1-divisooni, Finnish Tour, Finnish Junior Tennis Tour) osallistumisoikeus määritellään ITF:n käytäntöjen pohjalta. Viimeisin ohjeistus löytyy osoitteesta <https://www.itftennis.com/media/2163/itf-transgender-policy.pdf>

a. Transnaisten osallistumisoikeus

- Pelaajan tulee osoittaa Suomen Tennisliitolle, että hänen juridinen sukupuolensa on nainen; ja
- Pelaajan tulee osoittaa lääkärintodistuksella, että testosteronipitoisuus seerumissa (=serum) on ollut alle 5 nmol/L1 yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan.

Yllä mainittujen kelpoisuusedellytysten täyttyessä, Suomen Tennisliitto myöntää kirjallisen

todistuksen kyseisen pelaajan kelpoisuudesta kilpailla yllä mainituissa huipputennikseen luettavissa kilpailuissa naisten luokassa.

b. Transmiesten osallistumisoikeus

- Osallistuakseen yllä mainittuihin huipputennikseen luettaviin kilpailuihin miesten luokassa transsukupuolisen pelaajan tulee osoittaa Suomen Tennisliitolle, että hänen juridinen sukupuolensa on mies.

Niin pian kuin tällaisen ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen on kohtuudella mahdollista, Suomen Tennisliitto myöntää kirjallisen todistuksen kyseisen pelaajan kelpoisuudesta kilpailla miesten luokassa. Aloitettuaan hormonihoito tai kun pelaajalle on myönnetty osallistumisoikeus miesten luokkaan, ei pelaaja ole enää osallistumiskelpoinen naisten luokkaan.

3.2. Harraste- ja kilpatennis

Osallistumisoikeus perustuu juridiseen sukupuoleen. Transnaisten sekä transmiesten, tulee toimittaa Suomen Tennisliitolle todistus juridisesta sukupuolen muutoksesta.

Osallistumisoikeus voidaan myöntää myös tapauskohtaista harkintaa käyttäen.

Sukupuoliroolin muutoksen yhteydessä pelaajan taso päivitetään ja osallistumisoikeus määräytyy seuraavan suuntaa antavan taulukon mukaisesti:

Naiset	Miehet
A1	A
A2,	
A3,	
B1, B2	B
B3	C
C	C
D	D
E	E

3.3. Lasten ja nuorten (alle 18-vuotiaat) osallistumisoikeus siihen luokkaan, johon kokevat kuuluvansa sukupuoli-identiteettinsä mukaan

Lähtökohtaisesti Suomen Tennisliitto sallii lasten ja nuorten kilpailla heidän itsensä ilmoittaman sukupuolen mukaisessa sarjassa.

Alle 18 -vuotiaalla ei ole Suomessa mahdollisuutta korjata juridista sukupuoltaan itsemäärittelyyn perustuen. Tästä syystä alaikäiseltä ei voida edellyttää ilmoitusta juridisen sukupuolen vahvistamisesta.

Osallistumisoikeus kansallisiin kilpailuihin myönnetään lähtökohtaisesti alle 18-vuotiaalle siihen luokkaan (miehet/pojat tai naiset/tytöt), johon pelaaja kokee sukupuoli-identiteettinsä puolesta kuuluvan (eri kuin juridinen sukupuoli). Osallistumisoikeuden muutosta arvioitaessa

kuullaan sekä pelaajaa että hänen huoltajaansa. Osallistumisoikeuden muutos on voimassa lisenssikauden kerrallaan.

Osallistumisoikeuden muutoksen yhteydessä on huomioitava, että kansainvälisten kilpailujen ja kansainvälisten edustustehtävien osalta noudatetaan Kansainvälisen Tennisliiton (ITF) määräyksiä.

3.4. Yhteydenotot Tennisliittoon:

Tiedustelut, ilmoitukset ja asiakirjojen toimitukset Tennisliiton kilpailupäällikkö Raisa Törnroos-Heinoselle, [raisa.tornroos\(at\)tennis.fi](mailto:raisa.tornroos(at)tennis.fi).

3.5. Antidoping:

Suomen urheilun eettiseltä keskukselta (SUEK) voi hakea erivapautta hormonien ja lääkkeiden käyttöön (testosteroni, spironolaktoni, GnRH) vasta sitten, kun Suomen Tennisliitto on hyväksynyt henkilön uuden sukupuolensa mukaiseen luokkaan.

Jos henkilö on aloittanut jo prosessin sukupuolenvahvistamiseksi naisesta mieheksi, on hän todennäköisesti myös aloittanut testosteronihormonihoidon. Jos hän tällöin kilpailee naisten luokassa ilman, että on hakenut hormonin käytölle erivapautta, syyllistyy hän dopingrikkomukseen.

4. Henkilötietojen hallinnointi (TennisClub ja TennisÄssä)

Juridinen sukupuoli, jossa vaihtoehtoina Suomessa ovat nainen tai mies, on julkinen tieto. Sukupuolivähemmistöön kuuluminen on sen sijaan yksityisyyden piiriin kuuluva tieto.

Sukupuolivähemmistöön kuuluvan henkilön yksityisyyttä tulee kunnioittaa. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ei tarkoita, että tulisi ryhtyä selvittämään henkilön sukupuolivähemmistöön kuulumista.

Kun uusi pelaaja rekisteröityy seuran jäseneksi eli Tennisclubiin, hän merkitsee sukupuoleksi virallisen sukupuolensa. Tieto siirtyy automaattisesti Tennisliiton kilpailujärjestelmään Ässään, jolloin pelaajalle tulee osallistumisoikeus virallisen sukupuolen mukaan. Mikäli tietoa pelaajan sukupuolesta ei merkitä Tennisclubiin, pelaaja ei siirry Ässään, eikä hänelle tule kilpailuoikeutta.

Pelaajan henkilötietoja voi olla tarpeen muuttaa ensirekisteröitymisen jälkeen, jos alkuperäinen tieto on ollut virheellinen tai jos pelaajan henkilötiedoissa tapahtuu muutoksia esim. kansalaisuuden tai sukupuolen korjaamisen vuoksi. Jos pelaajan henkilötietoja tarvitsee muuttaa ensirekisteröitymisen jälkeen, muutospyyntö tehdään kilpailujärjestelmän eli Ässän osalta aina Tennisliittoon ja seuran jäsenrekisterin eli Tennisclubin osalta aina seuralle. Liittoon tehty muutos ei välity seuralle, eikä seuralle tehty muutos välity liittoon.

Todisteena henkilötietojen muuttumisesta henkilö voi esittää henkilöllisyystodistuksen (esimerkiksi passi tai kuvallinen kela-kortti) tai muun vastaavan todistuksen. Tarvittaessa esim. lasten osalta muutos voidaan hyväksyä ilman todistusta.

Muutoksen ollessa yksityisyyden piiriin kuuluva, kuten esimerkiksi sukupuolen vahvistaminen, tietoja käsittelevät vain henkilöt, joiden on välttämätöntä tietää asiasta ja jotka kaikki tuntevat lainmukaisen tietosuojaa koskevan velvoitteensa. Lisäksi olisi huolehdittava siitä, ettei pelaajan sukupuolivähemmistöön kuuluminen (esimerkiksi aiempi juridinen sukupuoli) ilmene rekisterin tiedoista.

5. Sukupuolivähemmistöön kuuluvien pelaajien toivottaminen tervetulleeksi tennikseen

Avoimet/vastaanottavat kilpailu- ja harjoituspaikat sekä valmentajat, jotka ryhtyvät ennakoiviin toimiin mahdollistavat tenniksen kaikkien saataville sekä positiivisen kokemuksen.

Ota nämä vinkit huomioon:

- Toivota jokainen samalla tavalla tervetulleeksi.
- Hyväksy jokainen siinä sukupuoleessa, jota hän edustaa; sukupuolivähemmistöön kuuluvan henkilön henkilöllisyyden vahvistamiseksi ei saa odottaa/pyytää sen enempää kuin keneltäkään muultakaan pelaajalta odotetaan tai pyydetään.
- Kohtele kaikkia arvokkaasti ja kunnioittavasti.
- Kunnioita kaikkien yksityisyyttä ja luottamuksellisuutta.
- Osallistuta kaikki tunnille osallistuvat henkilöt; kysy heidän nimeään ja käytä sitä.
- Tarpeen vaatiessa käykää keskustelu siitä, miten olisi hyvä toimia pukuhuoneiden käytön suhteen.
- Kannusta kaikkia antamaan palautetta muiden sopimattomasta kielenkäytöstä tai muiden jäsenten tai katsojien käytöksestä, jotta sitä voidaan käsitellä.
- Tarpeen vaatiessa sovi sukupuolivähemmistöön kuuluvan henkilön kanssa, kuinka ja mitä tietoja muille jaetaan, jos se on ehdottoman tarpeellista; tämä voi sisältää nimen ja tittelin muutoksen, ja se on otettava huomioon ilman ennakkoluuloja tai pahennusta.
- Transfobisia vitsejä tai kielenkäyttöä ei sallita. Sukupuolivähemmistöön kuuluvia henkilöitä halventava kielenkäyttö luo vihamielisen ympäristön, johon on puututtava. Joskus nämä käytökset tuntuvat mitättömiltä ja jäävät sen vuoksi huomioimatta. Näin ei kuitenkaan saa tapahtua. Jos asiattoman käytöksen annetaan jatkua, tästä tulee helposti normi, eikä vain käyttäytymisestä ja kielen käytöstä transihmisiä kohtaan, mutta myös muita vähemmistöryhmiä kohtaan.
- Älä tee oletuksia pelaajasta, hänen seksuaalisesta suuntautumisestaan, sukupuolivähemmistöön kuulumisesta tai hänen lääketieteellisestä taustastaan. Käytä tietonasi ainoastaan henkilön itsensä kertomia asioita, mikäli hän haluaa niitä jakaa.
- Ole asiallinen ja tarkka kielenkäytössäsi. Henkilöön tulee viitata sillä nimellä, jota hän toivoo itsestään käytettävän.
- Mahdollisuuksien mukaan varataan mahdollisuus vaihtaa vaatteita ja käydä suihkussa yksityisesti.

6. Toimintaohjeet häirinnän, syrjinnän ja epäasiallisen kohtelun varalta

Kaikki tapahtumapaikat ja yksilöt toimivat keskeisessä roolissa turvallisuuden turvaamisessa sekä yhteisten käytäntöjen vahvistamisessa. Tämä edistää hyvinvointia ja tasa-arvoa. Meillä kaikilla on oikeudellinen ja moraalinen velvollisuus ilmoittaa, mikäli havaitsemme epäasiallista käytöstä.

Mikäli olet itse joutunut tai tiedät toisen joutuneen häirinnän, syrjinnän tai muun epäasiallisen kohtelun kohteeksi, kerro asiasta välittömästi luotettavalle aikuiselle, esimiehellesi, seurasi toiminnanjohtajalle, seurasi puheenjohtajalle tai Suomen Tennisliitolle.

* Yhteyshenkilö seurassasi: seuran toiminnanjohtaja, puheenjohtaja tai muu vastuuhenkilö

* Yhteyshenkilö Suomen Tennisliitossa: Jarno Tiusanen, puh. 0504062350, jarno.tiusanen(at)tennis.fi

* Voit olla yhteydessä SUEK:iin joko suoraan tai nimettömästi ILMO-palvelun kautta.

* Väestöliiton Et ole yksin -palvelu

* Viranomaistahot, joihin voit olla yhteydessä: Poliisi (rikosasiat), tasa-arvovaltuutettu (syrjintä ja häirintä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella), yhdenvertaisuusvaltuutettu (syrjintä ja häirintä muilla syrjintäperusteilla),

7. Määritelmiä

Sukupuoli-identiteetti

Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Useimpien sukupuoli-identiteetti vastaa heille syntymässä määriteltyä sukupuolta. Sukupuoli-identiteetti on kuitenkin aina yksilöllinen, eikä se välttämättä ole sama kuin henkilölle syntymässä määritelty sukupuoli. Syntymässä miespuoliseksi määritelty henkilö voi kokea olevansa nainen tai naispuoliseksi määritelty henkilö voi kokea olevansa mies. Tästä käytetään Suomessa tavallisesti käsitettä transsukupuolisuus. Henkilö voi myös kokea olevansa esimerkiksi sukupuoleton tai osittain nainen ja osittain mies. Tällaista sukupuolten välillä olemista tai sukupuolten kahtiajaosta poikkeavaa sukupuoli-identiteettiä kuvataan toisinaan ilmaisulla transgender tai muunsukupuolinen. Sukupuoli-identiteetti on syvä ja pysyväisluonteinen kokemus.

Sukupuolen ilmaisu

Sukupuolen ilmaisu on sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Sukupuolen ilmaisu voi olla pukeutumista naiselle tai miehelle tyypillisinä pidettyihin vaatteisiin tai käyttäytymistä tai elehtimistä sellaisilla tavoilla, joita pidetään naiselle tai miehelle ominaisina. Myös esimerkiksi meikki, korut, asusteet ja puhetapa voivat viestittää sukupuolta.

Sukupuolen ilmaisu on yksilöllistä. Useimpien henkilöiden sukupuolen ilmaisu vastaa heille syntymässä määriteltyä sukupuolta. On henkilöitä, jotka kokevat toisinaan tarvetta ilmaista pukeutumisellaan tai muilla tavoin eri sukupuolta. Tätä kutsutaan ristiinpukeutumiseksi. Henkilöistä käytetään käsitettä transvestiitit, ja toisinaan ilmiötä kuvataan niin, että henkilö ilmentää naisellista ja miehistä puolta itsessään vaihdellen. Jotkut henkilöt voivat kokea naisille tai miehille tyypillisenä pidetyn pukeutumisen epäluontevana itselleen ja tuoda tätä esiin pukeutumisessaan tai muulla vastaavalla tavalla.

Sukupuolen ilmaisulla ei tarkoiteta yleisesti henkilön tyylin esiintuomista, vaan sillä tarkoitetaan ainoastaan henkilön sukupuolen ilmentämistä pukeutumisella, käytöksellä tai muilla vastaavilla tavoilla.

Transsukupuolisista henkilöistä, transgendereistä ja transvestiiteista käytetään toisinaan yleiskäsitettä transihmiset. Englannin kielessä käsite transgender saattaa viitata kaikkiin sukupuolivähemmistöihin kuuluviin henkilöihin tai transsukupuolisiin henkilöihin.

Seksuaalinen häirintä

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuolivähemmistö

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ne henkilöt, joiden biologinen, sosiaalinen tai psyykinen sukupuoli eivät vastaa toisiaan. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat esimerkiksi transsukupuoliset, muunsukupuoliset, transvestiitit, sukupuolettomat ja intersukupuoliset henkilöt.